

нічного регулювання та споживчої політики № 97 від 28 травня 2004 року // Юридичний вісник України», 2004, 11, 20, N 47.

3. Програма розвитку садівництва України на період до 2025 року. Наказ Міністерства аграрної політики України від 21.07.2008 р. № 444/74 Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/page/?7528>.

4. Цюцик О.В. Організаційно-правові форми сільськогосподарських товаровиробників // Форум права. – 2010. - № 2. С. 564 – 572 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10covfct.pdf>.

*Разметаєв С.В.,
к.ю.н., доцент кафедри екологічного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ СЕЛЯНСЬКИХ ТА ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ НА ЛІСИ

Правові аспекти права приватної власності на ліси в сучасних умовах є одним з найактуальніших і суперечливих питань, якому приділяється увага в юридичній літературі [1]. Цим питанням присвячено чимало праць вітчизняних вчених, зокрема, А. П. Гетьмана, В. І. Андрейцева, П. Ф. Кулинич, В. В. Носика, А.К. Соколової, Ю.С. Шемшученко та ін. Однак, варто визнати, що переважна більшість наукових робіт пов'язана з реалізацією права приватної власності на землю, в той же час правові засади права приватної власності на ліси залишаються маловивченими. Існує ціла низка актуальних проблем у цій сфері, яка потребує детального дослідження. Це пов'язано з тим, що, по-перше, Конституція України проголосила ліси об'єктом права власності українського народу. Це, на думку багатьох вчених, фактично унеможливило існування права приватної власності на ліси [2, с.27; 3, с. 382]. По-друге, до прийняття чинної редакції Лісового кодексу України право приватної власності на ліси закріплювалось у Земельному кодексі України, але не було передбачено у Лісовому кодексі України. Тому існувала колізія правових норм земельного та

лісового законодавства, яку за загальними правилами потрібно було вирішувати на користь лісового законодавства, де право приватної власності не було передбачено.

Лісовий кодекс України в редакції від 08.02.2006 року залучив норми Земельного кодексу України щодо права приватної власності на ліси. Згідно зі ст. 12 Лісового кодексу України об'єктом права приватної власності на ліси є замкнені лісові ділянки, які входять до складу угідь селянських, фермерських та інших господарств. Стаття 13 Лісового кодексу України визначає, що право власності на ліси виникає одночасно з правом приватної власності на земельну ділянку, а документом, який посвідчує право приватної власності на ліси, є державний акт на право приватної власності на земельну ділянку, виданий на відповідну земельну ділянку або інші документи, що посвідчують право власності на земельну ділянку.

Таким чином, можна зробити висновок: застосування норм лісового законодавства про право власності на ліси неможливо без врахування відповідних норм земельного законодавства [4]. Приватна власність на ліси поширюється на замкненні земельні лісові ділянки, що входять до складу угідь селянських або фермерських господарств (яким згідно зі ст. 19 Земельного кодексу України надаються у власність землі сільськогосподарського призначення). Виходячи з цих положень, суб'єктом права приватної власності на ліси виступають громадяни України, які створили фермерські або особисті селянські господарства. Вказаним громадянам для ведення фермерського або селянського господарства надаються землі саме сільськогосподарського призначення. В той же час землі лісогосподарського призначення при приватизації державних або комунальних підприємств не надаються у приватну власність громадянам, а переходять або у державну або у комунальну власність.

Таким чином, можна говорити про колізію правових норм у Земельному кодексі і Лісовому кодексі України. З одного боку, для ведення селянського або фермерського господарства надаються тільки землі сільськогосподарського призначення, з іншого боку, у складі сільськогосподарських угідь цих господарств можуть бути на праві приватної власності землі лісогосподарського призначення.

Лісовий кодекс в останній редакції у ст. 4 до складу лісового фонду України включив захисні насадження лінійного типу пло-

щею не менше 0,1 га. Тобто, фактично це автоматично відносить полезахисні лісові насадження та інші захисні насадження до лісу. Відповідно землі, на яких вони розташовані, відносяться до земель лісогосподарського, а не сільськогосподарського призначення. Але ст. 22 Земельного кодексу України визначає, що у складі земель сільськогосподарського призначення можуть знаходитись несільськогосподарські угіддя, зайняті полезахисними лісовими смугами та іншими захисними насадженнями.

Згідно ст. 56 Земельного кодексу України у приватну власність громадян можуть надаватися землі лісогосподарського призначення за рахунок деградованих і малопродуктивних угідь для заліснення і створення лісів, які будуть належати на праві приватної власності відповідним суб'єктам для ведення лісового господарства. Таким чином, використання лісів, створення лісів та інша лісогосподарська діяльність не є властивою для діяльності пов'язаної з веденням сільського або фермерського господарства, а саме вирощуванням сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел:

1. Збірник матеріалів круглого столу (24 травня 2013 року) / за ред. Шульги М.В., Саннікова Д.В. – 2013. – Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Національна академія правових наук України. – С. 137-138.
2. Кулинич П.Ф. Земля и Конституция. Про деякі положення Основного Закону України щодо землі та дискусії навколо них / П.Ф. Кулинич//Вісник «Фермер України». – 2001. - №11(32). – С.26-28.
3. Каракаш І.І.Актуальні питання реформування конституційного права власності на природні об'єкти та їх ресурси/І.І.Каракаш// Реформування правової системи України: проблеми та перспективи розвитку в контексті європейських інтеграційних процесів: міжнародна науково-практична конференція (н.Київ, 28-29 квітня 2004 р.). Збірник наукових праць. В 2 ч./ Ред.кол.:С.А.Єрохін, В.Ф.Погорілко, Я.М.Шевченко та ін.-Київ:Національна академія управління, 2004. – ч.2. – С. 380-384.
4. Балюк Г.І. Науково-практичний коментар Лісового кодексу України / Г.І.Балюк, А.П.Гетьман, Т.Г.Ковальчук [та ін.]; за ред.. Г.І.Балюк. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – С. 35-38.